

Advies

Algemene Raad
7 september 2018

Advies bij het voorontwerp van decreet betreffende een geïntegreerd beleid voor de erkenning van verworven competenties

Op 12 juni 2018 heeft Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, de SARC gevraagd om een advies te formuleren bij het voorontwerp van decreet betreffende een geïntegreerd beleid voor de erkenning van verworven competenties (EVC).

De SARC zette een werkgroep op met leden uit de Algemene Raad en de 4 sectorraden. Het advies werd gefinaliseerd via schriftelijke procedure.

Situering

Het voorliggend voorontwerp van decreet bouwt verder op de [conceptnota 'Geïntegreerd beleid voor erkenning van competenties'](#)¹, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 17 juli 2015. In september 2012 formuleerde de SARC reeds een [advies bij de discussienota 'Naar een geïntegreerd EVC-beleid'](#)².

In Vlaanderen is de aandacht voor EVC reeds meer dan een decennium in diverse beleidsdomeinen decretaal verankerd (regelgeving ervaringsbewijzen, hoger onderwijs, volwassenenonderwijs, Vlaamse Trainersschool enz.). De EVC-procedures en -praktijken staan evenwel los van elkaar en kennen elk hun eigen specifieke regelgeving. Er is momenteel een gebrek aan coördinatie en coherentie met een terminologische spraakverwarring en een versnipperd EVC-landschap als gevolg. Potentiële gebruikers van EVC vinden moeilijk hun weg en het maatschappelijk effect blijft nog onderbenut.

De Vlaamse Regering wil inzetten op het waarderen van competenties en talenten, los van waar of hoe deze zijn verworven. Ze wil dat doen door verworven competenties zichtbaar te maken, te beoordelen en te certificeren en door het voeren van een geïntegreerd EVC-beleid dat gedragen is door en van toepassing is voor alle relevante beleidsdomeinen.

Conform de conceptnota EVC van 17 juli 2015 (zie boven) wordt met het voorliggende ontwerpdecreet een gemeenschappelijk kader vastgelegd voor de erkenning van verworven

¹ <http://www.vlaamsekwalficatiestructuur.be/nieuws/files/Conceptnota-EVC-VR-17-juli-2015.pdf>

² <https://cism.be/sarc/AR/adviezen/20120914-advies-discussienota-EVC.pdf>

competenties (EVC). Het is de bedoeling hiermee EVC te stimuleren en een alternatief te bieden voor het huidige versnipperde EVC-beleid. De focus van dit decreet ligt op de beoordeling en certificering van verworven competenties uit een beroepskwalificatie, uitgevoerd door een geregistreerd EVC-testcentrum. Het decreet vormt een gemeenschappelijk kader dat de beleidsdomeinen kunnen gebruiken om eigen organisatie- en financieringsmodellen te ontwikkelen.

De keuze is gemaakt om in dit voorontwerp van decreet enkel beroepskwalificerende EVC-trajecten te regelen omdat beroepskwalificaties ook buiten het onderwijs afgeleverd kunnen worden en zij dus de verbindende factor zijn tussen de verschillende beleidsdomeinen.

EVC-testcentra zullen zich voor de beoordeling van competenties baseren op EVC-standaarden. Een individu dat aantoonbaar over bepaalde competenties beschikt, ontvangt van het EVC-testcentrum een bewijs van beroepskwalificatie, een bewijs van deelkwalificatie of een bewijs van competenties.

Een organisatie die als EVC-testcentrum wil functioneren, moet eerst een aanvraag indienen tot registratie. De erkende EVC-testcentra en de EVC-trajecten die zij aanbieden, worden opgenomen in een register. Om blijvend bewijzen te kunnen afleveren moet het testcentrum een gunstig resultaat behalen bij het periodiek kwaliteitstoezicht.

Advies

Algemene appreciatie

De SARC heeft het voorliggend ontwerp van decreet besproken rekening houdend met de belangen van de verschillende CJSM-sectoren. De raad heeft daarbij een aantal aanbevelingen uit zijn advies van 2012 hernomen en tevens de bredere context waarbinnen dit decreet zich situeert, in rekening genomen.

Vooreerst wenst de SARC te benadrukken dat hij voluit het belang van EVC onderschrijft en de evoluties in deze materie positief acht. Dat er (eindelijk) een **gemeenschappelijk formeel EVC-kader** wordt gecreëerd, betekent een **grote stap vooruit**. Dit kaderdecreet is zeer beknopt en biedt ruimte aan de betrokken beleidsdomeinen om de **uitvoering op hun eigen maat en volgens hun eigen noden** in te vullen. Dit is onder meer voor de verschillende CJSM-sectoren van groot belang.

Daartegenover staat dat het decreet **weinig beleidsdomeinoverschrijdende handvatten en instrumenten** aanreikt. Het laat onder meer kansen liggen voor de definiëring van **een transversale visie rond maatschappelijk kwetsbare doelgroepen**. Een dergelijke visie zou tegemoetkomen aan de stelling in de memorie van toelichting dat de overheid elk talent in Vlaanderen wil benutten. **Het zou een meerwaarde zijn indien het decreet een transversale kader voorstelt inzake de informatie- en begeleidingsstructuren voor het bereiken van deze doelgroepen.**

De SARC apprecieert het onderscheid dat wordt gemaakt tussen de **3 soorten bewijzen** (beroepskwalificatie, deelkwalificatie, competenties) die door de EVC-testcentra afgeleverd kunnen worden. Dit onderscheid ligt in lijn met de diverse realiteiten binnen de CJSM-sectoren en met het feit dat binnen deze sectoren beroepen en hobby/vrijwilligerswerk gecombineerd worden. In bepaalde gevallen (bv. voor trainers in een topsportschool of technische functies in de kunstensectoren) is een welomlijnde beroepskwalificatie vereist terwijl er in andere contexten (bv. trainers in sportclubs of begeleiders van jeugdwerking) **geen verplichte diploma's of (beroeps)kwalificaties vooropgesteld worden waardoor er in die contexten een meerwaarde kan liggen in het identificeren van één of enkele competenties.**

De raad vraagt de nodige waakzaamheid voor een **consequent gebruik van de terminologie** (bv. ‘certificeren’ en ‘beoordelen’) om verwarring te vermijden en zo ook bij te dragen tot een gemeenschappelijk beleidsdomeinoverschrijdend (referentie)kader. Dat kader dient herkenbaar te zijn en vertrouwen te inspireren bij zowel gebruikers (de EVC-aanvrager) als werkgevers. Uit onderzoek van IDEA Consult in 2013³ bleek immers dat werkgevers weinig ervaring en kennis hebben inzake EVC-bewijzen. Een generiek en formeel EVC-kader met **uniforme kwaliteitsstandaarden** en een duidelijke terminologie moet de kennis en het vertrouwen versterken.

De verdere uitwerking en implementatie van het kaderdecreet laat **best voldoende ruimte voor de eigenheid van de beleidsdomeinen**, maar tegelijkertijd moet wel gegarandeerd zijn dat **dezelfde rechten en plichten** gelden voor zowel alle testcentra als voor alle gebruikers. Daarbij moet ook voorzien worden in een uniforme behandeling van publieke en private aanbieders van beroepskwalificerende trajecten.

Verder acht de SARC het noodzakelijk dat **de koppeling met het (ontwerp van) decreet betreffende het kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten op basis van een gemeenschappelijk kwaliteitskader (GKK)**⁴ duidelijker in de verf wordt gezet. Zowel in het decreet als in de memorie van toelichting is deze koppeling momenteel slechts summier geduid. Omdat het precies de bedoeling is een zeer brede waaier aan actoren uit diverse beleidsdomeinen bij het EVC-kader te betrekken, **vindt de raad het wenselijk meer toelichting te voorzien**. De passage ‘1.1.2. Beleidscontext’ in de **nota aan de Vlaamse Regering aangaande het GKK-decreet**⁵ zou hiervoor minstens gedeeltelijk hernomen kunnen worden in de stukken bij het EVC-decreet. **Gezien de belangrijke link tussen het GKK-decreet en het EVC-decreet is de SARC verbaasd dat hij hierover niet om advies wordt gevraagd. De raad overweegt om op eigen initiatief advies uit te brengen over het decreet.**

Ook de **koppeling met de internationale en Europese context** verdient verduidelijking. Op Europees niveau werd het European **Qualifications Framework (EQF)**⁶ uitgewerkt, waarop de **Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS)**⁷ is afgestemd. De internationale samenwerking blijft voorsnog te beperkt: er schuilen nochtans **heel wat opportuniteiten in het bepalen van sectorale en internationale kwalificaties**. Daarbij is het belangrijk dat we ons als Vlaanderen kunnen (blijven) onderscheiden, bijvoorbeeld op vlak van kwaliteit.

In Vlaanderen geldt een strakker **onderscheid tussen onderwijs- en beroepskwalificaties** dan in de rest van Europa. De SARC stelt vast dat dit onderscheid vaak **nodeloos complicerend** werkt en bovendien de tewerkstelling evenals de intersectorale en de internationale arbeidsmobiliteit belemmert. Een gelijkschakeling van onderwijs- en beroepskwalificaties maakt een gedifferentieerde instroom in de CJSM-sectoren mogelijk. De raad vraagt dan ook om het onderscheid tussen beiden weg te werken.

Voor de inschakeling van individuen in de CJSM-sectoren zijn **observeerbare competenties vaak van groter belang dan certificaten of diploma’s**. De intrinsieke werkvormen en waardenpatronen van de CJSM-sectoren bieden bovendien de ideale context om deze competenties te ontwikkelen en aan te scherpen.

³https://www.werk.be/sites/default/files/rapporten/volledig_onderzoeksrapport_evc_vanuit_bedrijfsperspectief.pdf

⁴ <https://www.vlaanderen.be/nl/nbwa-news-message-document/document/090135578023b195>

⁵ <https://www.vlaanderen.be/nl/nbwa-news-message-document/document/090135578023b194>

⁶ <http://www.vlaamsekwalficatiestructuur.be/wat-is-vks/europa/>

⁷ <http://www.vlaamsekwalficatiestructuur.be/wat-is-vks/>

Specifieke opmerkingen

De hier volgende punten van advies kunnen meegenomen worden in de verdere uitwerking van het EVC-beleid, bv. in de uitvoeringsbesluiten bij het voorliggende decreet evenals in de ontwikkeling van bijkomende initiatieven en instrumenten, transversaal zowel als beleidsdomeinspecifiek, aanvullend op het kaderdecreet.

Betrokkenheid van de sectoren

Verwijzend naar artikel 4, waar wordt gesteld dat ‘de belanghebbenden’ betrokken zullen worden bij het opstellen van de EVC-standaarden, wenst de SARC te **pleiten voor een actieve betrokkenheid van de CJSM-sectoren als gelijkwaardige partner zodat ook hun noden en eventuele aandachtspunten kunnen meegenomen worden. Hun kennis en expertise zijn onontbeerlijk om tot onderbouwde en relevante EVC-standaarden te komen die relevant zijn voor de onderscheiden sectoren.**

Nuancering en onderscheid in de toepassing

De SARC benadrukte reeds dat het kaderdecreet **voldoende ruimte dient te laten voor een aangepaste invulling per beleidsdomein.** Ook tussen de CJSM-sectoren onderling ziet de SARC verschillende benaderingen van EVC. Zo ligt bij het sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen en het vrijwilligerswerk in de CJSM-sectoren globaal gezien de focus voornamelijk op het zichtbaar maken en benoemen (*‘herkennen’*) van competenties zonder dat er een nood is aan het certificeren ervan. Binnen de sportsector daarentegen hecht men in het algemeen meer belang aan het formaliseren (*‘erkennen’*) van competenties. In het eerste geval benadert men EVC vanuit een meer informele werking waar de klemtoon ligt op vrijwillig engagement binnen het verenigingsleven. Het tweede perspectief is, onder meer, gestoeld op de nood aan gekwalificeerde omkadering en begeleiding van de sportbeoefening. **Het kader moet ruimte laten voor deze onderscheiden benaderingen.**

Identificeren en documenteren

Het ontwerp van decreet betreft enkel het beoordelen en certificeren van verworven competenties. Voor het identificeren en documenteren is er (vooralsnog) geen kader. Nochtans betreft het twee onontbeerlijke schakels in het geheel van het EVC-verhaal. Een kader voor het identificeren en documenteren van verworven competenties is een essentiële basis om de daaropvolgende stappen uit te bouwen. Een louter sectorale aanpak belemmert afstemming over de sectoren heen en zet het systeem op losse schroeven. Het identificeren en documenteren is, in het bijzonder voor de CJSM-sectoren, een grote meerwaarde. Het behalen van een certificaat is zeker niet altijd het einddoel. **Door enkel het beoordelen en certificeren decretaal te regelen, dreigt een mattheüs-effect: mensen die nog geen zicht hebben op hun eigen competenties dreigen uit de boot te vallen. Dit geldt in het bijzonder voor mensen met een kwetsbare achtergrond. De SARC durft te stellen dat een onderbouwde visie op dit vlak momenteel ontbreekt.**

Kostenplaatje

Vermits het kaderdecreet ruimte laat aan de beleidsdomeinen om de implementatie te organiseren, zijn ook de kosten die gepaard zullen gaan met de uitvoering nog niet duidelijk. De SARC acht het wenselijk dat er **snel duidelijkheid komt over de financiële consequenties voor de sectoren en in het bijzonder voor de organisaties die de ambitie hebben als testcentrum op te treden.** Een proces van beoordelen en certificeren vergt tijd en middelen. De sector en de EVC-aanvrager mogen hier niet de dupe van worden. **De Vlaamse overheid dient middelen te voorzien om de kostprijs van de procedure tot een minimum te beperken.**

Toegankelijkheid

De SARC vraagt prioritaire aandacht voor de laagdrempelige toegankelijkheid van de EVC voor kansengroepen. EVC is voor deze groepen veelal een cruciale hefboom om hun positie in de

maatschappij én op de arbeidsmarkt te versterken. De onderdelen identificeren en documenteren zijn essentieel voor mensen met een kwetsbare achtergrond. Na deze stappen hebben zij ook verder ondersteuning nodig in de toeleiding naar eventueel volgende stadia. Daarom moeten de procedures zo eenvoudig mogelijk zijn, is helder taalgebruik noodzakelijk, dient er oog te zijn voor diversiteit en moet er vooral ook over gewaakt worden dat er geen financiële drempels voor de eindgebruiker worden gecreëerd.

Kwaliteitsbewaking

Om van het EVC-verhaal een succes te maken, is het cruciaal om kwaliteit te garanderen. Indien een EVC-traject een (schijn van) lage kwaliteit heeft, is dit systeem gedoemd om te mislukken en zijn alle inspanningen en lovenswaardige ideeën teniet gedaan. **Voor het kwaliteitstoezicht op de EVC-trajecten is een neutrale en onafhankelijke kwaliteitscontrole essentieel.**

Controle op de testcentra en hun werking dient gestoeld te zijn op zowel generieke als sectorspecifieke kennis en expertise. Testcentra zullen mogelijks zeer beroepsgericht zijn waardoor bepaalde, meer generieke, competenties ondergesneeuwd kunnen raken binnen de set van te beoordelen vaardigheden.

Informatie en sensibilisering

De SARC gelooft dat er nood is aan **een brede informatie- en sensibiliseringscampagne** die zowel op een algemeen niveau (bv. ten aanzien van werkgevers en potentiële EVC-aanvragers) als binnen de beleidsdomeinen het kader bekend maakt en toelicht. Het beleid dient hiervoor de nodige middelen te voorzien.

Uitvoeringsbesluit

Het nog uit te werken uitvoeringsbesluit moet het – summiere – kaderdecreet verder concretiseren. **De SARC acht het noodzakelijk dat dit besluit vorm krijgt in overleg met de betrokken sectoren. De ambtelijke werkgroep heeft hierin een belangrijke rol. Deze groep kan de sectoren actief betrekken en op regelmatige basis terugkoppelen naar het veld.**

Het uitvoeringsbesluit dient de implementatie van het decreet helder en concreet te beschrijven (bv. wie beoordeelt en hoe verloopt de beoordeling en certificering?). Daarnaast **dient er ook een beroepsprocedure te worden uitgewerkt en vraagt de SARC een periodieke evaluatie van het decreet te voorzien om bijsturing mogelijk te maken.**

Voorbeeldfunctie van de Vlaamse Overheid

De Vlaamse Overheid behoort helaas zelf niet tot de beste leerlingen in de toepassing van EVC. Zij houdt in haar aanwervingsbeleid nog vaak vast aan klassieke diploma's en onderwijskwalificaties. **De SARC vraagt dat de Vlaamse Overheid in haar eigen tewerkstellingsbeleid het goede voorbeeld geeft door consequent EVC toe te passen.**

SAMENVATTING

De SARC is globaal gezien tevreden met de evoluties in het EVC-dossier. Dat er (eindelijk) een gemeenschappelijk formeel kader wordt gecreëerd, betekent een grote stap vooruit. De raad apprecieert dat dit kader voldoende ruimte laat voor een aangepaste invulling per beleidsdomein. Flexibiliteit is tevens nodig om een gepast antwoord te bieden aan de verschillende realiteiten binnen de CJSM-sectoren.

Verder pleit de raad voor een **consequent terminologiegebruik en voor uniforme kwaliteitsstandaarden** opdat het EVC-kader breed gedeeld kan worden en het vertrouwen kan wekken van derden, zoals bv. potentiële werkgevers.

De SARC vraagt om nadrukkelijker de koppeling te maken met het GKK-decreet en ook de link met de internationale en Europese beleidsinitiatieven ter zake niet uit het oog te verliezen.

In de CJSM-sectoren zijn concrete competenties een belangrijke graadmeter waarnaar vaak meer aandacht gaat dan naar diploma's en certificaten. Het onderscheid tussen onderwijs- en beroepskwalificaties werkt in de ogen van de raad nodeloos belemmerend.

De SARC belicht in zijn advies ook een aantal specifieke aspecten met betrekking tot EVC. Zo vraagt hij extra aandacht voor de betrokkenheid van de sectoren bij de uitwerking van het hele EVC-beleid, inclusief de aspecten 'identificeren en documenteren' en het traject inzake de kwaliteitscontrole en -bewaking. De raad wijst er op dat er bijzondere alertheid moet zijn voor de toegankelijkheid en voor het kostenplaatje. De SARC onderlijnt de noodzaak om een informatie- en sensibiliseringsstrategie uit te werken en vraagt, tot slot, dat de Vlaamse overheid ook zelf een voorbeeldfunctie zou opnemen in de toepassing van EVC binnen haar eigen tewerkstellingsbeleid.

Namens de Algemene Raad,
Luk Verschueren, voorzitter
Gaëtan Poelman, algemeen secretaris

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,
Herman Baeten, voorzitter
Jorijn Neyrinck, ondervoorzitter
Hanne Schuermans, secretaris a.i.

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris

Namens de Sectorraad Media,
Simon Delaere, voorzitter
Valerie Verdoodt, ondervoorzitter
Hanne Schuermans, secretaris

Namens de Vlaamse Sportraad,
Christophe Cools, voorzitter
Sophie Cools, ondervoorzitter
Nai Han Lau, secretaris